

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/10/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013201852
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013201852.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa: K. G., narodeného XX.XX.XXXX, štátneho príslušníka Ukrajiny, podľa vlastného udania v krajine pôvodu naposledy bytom X., ulica B. XXX, Y. oblasť, aktuálne s miestom pobytu O. XX, S., zastúpeného Mgr. Jurajom Köllnerom, advokátom, Kocelova 14, Bratislava, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - Migračný úrad, so sídlom Pivonková č. 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu ČAS: MU-414-8/PO-Ž-2013 zo dňa 26. septembra 2013, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Saz/67/2013-26 zo dňa 15. januára 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Saz/67/2013-26 zo dňa 15. januára 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-414-8/PO-Ž-2013 zo dňa 26. septembra 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutie odporcu ČAS: MU-414-8/PO-Ž-2013 zo dňa 26. septembra 2013, ktorým odporca podľa § 12 ods. 1 písm. a/ a ods. 3 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) zamietol žiadosť navrhovateľa o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenú. O trovách rozhodol tak, že navrhovateľovi právo na ich náhradu nepriznal.

Krajský súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu v rozsahu podaného návrhu - opravného prostriedku a keďže námietky vznesené navrhovateľom vyhodnotil za

nedôvodné, dospel k názoru, že napadnuté rozhodnutie odporcu je potrebné potvrdiť ako správne a zákonné.

K námietke rozporu rozhodnutia s obsahom spisu uviedol, že táto námietka nie je dôvodná, pretože krajský súd nezistil rozpor medzi obsahom rozhodnutia (zisteného stavu veci, opísaného v odôvodnení napadnutého rozhodnutia) a spisom. Odporca v odôvodnení uviedol obsah vykonaného vstupného pohovoru - osobitne aj dôvody navrhovateľovej žiadosti o azyl, pričom takto opísaný stav veci korešponduje s obsahom pohovoru, vykonaného s navrhovateľom. Pokiaľ právny názor odporcu, ktorý vyjadril v napadnutom rozhodnutí nie je totožný s právnym názorom navrhovateľa, túto skutočnosť nie je možné kvalifikovať ako rozpor rozhodnutia s obsahom spisu.

K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci, a to že konanie trpí vadou, ktorá mohla mať vplyv na jeho zákonnosť, tiež že odporca nevykonával dokazovanie na otázku organizovaného zločinu na Ukrajine a tiež na otázku neschopnosti ukrajinských štátnych orgánov chrániť navrhovateľa: uviedol, že ani táto námietka nie je dôvodná.

Zamietnutie žiadosti o azyl ako zjavne neodôvodnenej podľa § 12 ods. 1 písm. a/ zákona o azyle je vo svojej podstate rozhodnutím procesného charakteru, ktorým sa nerozhoduje o dôvodnosti, či nedôvodnosti podanej žiadosti o azyl, teda sa nerozhoduje v merite veci. Ide o typ rozhodnutia, ktorým sa rozhoduje iba o tom, či žiadateľom o azyl prezentované dôvody (žiadosti o azyl) sú dôvodmi, relevantnými pre ich posúdenie z pohľadu zákona o azyle.

Podľa krajského súdu ako to je zrejme z obsahu azylového spisu odporcu, navrhovateľ sa rozhodol odísť z Ukrajiny za prácou. Následne uviedol že preto, lebo v súvislosti s výkonom jeho práce policajta mal byť páchatelmi trestného činu, na odhalení ktorého sa podieľal zbitý a títo sa mu tiež mali vyhrožovať. O azyl požiadal tiež preto, lebo počas jeho pobytu na Slovensku ho mali neznámi Ukrajinci vydierať a vyhrožovať sa mu zabitím a tiež z ekonomických dôvodov. Je teda zrejme, že okrem ekonomického dôvodu bola dôvodom navrhovateľovej žiadosti o azyl obava pred konaním kriminálnych osôb. Žiaden z týchto dôvodov podľa krajského súdu zjavne nie je dôvodom, ktorý je uvedený v ust. § 8 zákona o azyle, podľa ktorého dôvodom pre udelenie azylu je opodstatnená obava z prenasledovania z dôvodu rasy, národnosti, náboženstva, zastavania určitých politických názorov, či príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Navrhovateľ nepožiadaval o azyl z dôvodu zlúčenia rodiny v zmysle ust. §§ 10, 13b zákona o azyle. Teda možno bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že navrhovateľom prezentované dôvody nekorešpondujú s dôvodmi, uvedenými v týchto ustanoveniach zákona o azyle.

Navrhovateľ v návrhu dôvodil, že jeho dôvody žiadosti o azyl možno subsumovať pod pojem vážneho bezprávia. Podľa názoru krajského súdu tomu tak nie je. Zákon o azyle v ust. § 2 písm. f/ jednoznačne definuje, ako je potrebné vykladať pojem „vážne bezprávie“. Ak aj navrhovateľ bol v roku 1992 zbitý páchatelmi odhaleného trestného činu, takýto ich čin nie je mučením, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestom, podobne ako ani navrhovateľom prezentované vyhrožovky. V zmysle všeobecne uplatňovaného výkladu sa pod pojmom „mučenie“ rozumie neľudské zaobchádzanie spôsobujúce veľmi závažné a kruté utrpenie, ktorého cieľom je získanie informácií alebo priznania. „Neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestom“ spôsobenie intenzívneho duševného a fyzického utrpenia, ktoré má vzbudiť pocit podradenosti, potupenia, resp. poníženia. Krajský súd, podobne ako aj odporca, dospel k názoru, že navrhovateľom uvedené vyhrožovky zo strany zjavne kriminálnych osôb nie sú konaním, ktoré by bolo možné subsumovať pod niektorý z vyššie citovaných konaní. Pokiaľ ide o údajné vyhrožovky, ku ktorým malo dôjsť na slovenskom území v roku 2010, tento dôvod je absolútne irelevantným, práve preto, lebo ak aj k nemu došlo na slovenskom území.

Krajský súd tiež poznamenal, že nebolo povinnosťou odporcu vyhľadať informácie o krajine pôvodu navrhovateľa, týkajúce sa organizovaného zločinu na Ukrajine a tiež na otázku neschopnosti ukrajinských štátnych orgánov chrániť navrhovateľa, pretože takáto povinnosť by mu prislúchala iba v prípade, ak by navrhovateľovu žiadosť o azyl prejednával v jej merite.

K nepriamo prezentovanej námietke, týkajúcej sa neudelenia azylu podľa § 9 zákona o azyle (tzv. humanitárny azyl) súd poukazuje na skutočnosť, že jeho udelenie zákon umožňuje iba v prípade, ak sa nezistia dôvody jeho udelenia podľa § 8 zákona o azyle, teda iba vtedy, ak sa žiadosť o azyl prejedná v jej merite, čo nie je prípad navrhovateľa.

II.

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zmeny s návrhom na zrušenie rozhodnutia odporcu a vrátenie veci na ďalšie konanie. V dôvodoch odvolania uviedol, že odvolanie podáva vzhľadom na výrazne zmenenú bezpečnostnú situáciu v krajine pôvodu navrhovateľa. Podľa navrhovateľa doteraz zistený skutkový stav neobstoí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené a navrhovateľ ich bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa. Tieto nové skutočnosti majú pritom zásadný význam ako samostatne, tak aj v spojení s už uvedenými dôvodmi navrhovateľa v žiadosti o udelenie medzinárodnej ochrany. V čase rozhodovania odporcu i v čase rozhodovania Krajského súdu v Bratislave o oprávnom prostriedku voči rozhodnutiu odporcu bola bezpečnostná situácia na Ukrajine pomerne pokojná, avšak aktuálny vývoj v krajine je neistý, neprehľadný a nemožno vylúčiť ani vznik ozbrojeného konfliktu, či už vnútro alebo aj medzistátneho. Podľa materiálu, vydaného úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) dňa 5. marca 2014 došlo k eskalácii nepokojov a násilia v Kyjeve a na ďalších miestach na Ukrajine v priebehu poslednej časti roka 2013 a v januári a februári roka 2014. Podľa tejto správy, protesty vypukli na Ukrajine po tom, ako vláda prezidenta O. zamietla ďalekosiahlu dohodu s Európskou úniou v novembri 2013 v prospech užšej spolupráce s Ruskou federáciou. V odozve sa tisíce ľudí zúčastnili pokojných protestov v Kyjeve, na ktoré bolo následne odkazované ako na Maidan Revolution (Maidan je pomenovanie námestia nezávislosti). Situácia sa vyhrotila vo februári vyústiac, podľa správ, do smrti 82 osôb zabitých a niekoľkých stoviek zranených. Podľa najnovších správ Ukrajina zostala vnútorne rozdelená. Celková situácia zostáva nestabilná, najmä vo východnej časti Ukrajiny, kde demonstrácie pokračujú, a v autonómnej republike Krym. V súlade s čl. 8 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany, sa „pri posudzovaní, či má žiadateľ opodstatnenú obavu z prenasledovania alebo je reálne ohrozený vážnym bezpráviom, alebo má prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v časti krajiny pôvodu v súlade s odsekom 1, členské štáty zohľadnia v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby sa získali presné a aktuálne údaje z príslušných zdrojov, napríklad od Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl. Vyššie citované zdroje Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov ďalej uvádzajú, že „Všetky nároky osôb, ktoré ušli z Ukrajiny by mali byť spracované v spravodlivej a účinnej procedúre v súlade s existujúcimi rámcami azylovej procedúry a procedúry priznania postavenia utečenca. U niektorých jedincov, ktorých žiadosť bola zamietnutá v období pred aktuálnymi udalosťami, súčasná situácia môže viesť k zmeneným pomerom, ktoré je potrebné zvážiť, ak je podaná nová žiadosť o azyl“ a ďalej: „Profil niektorých ľudí utekajúcich z Ukrajiny alebo tých, čo už utiekli, ich môže nahrnúť do rámca Dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a Protokolu z roku 1967 (ďalej Dohovor z roku 1951), alebo môžu spadať do pôsobnosti Kvalifikačnej smernice EU.“ Napriek tomu, že podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu č. 716/2002 Z. z. v platnom znení, sa Ukrajina na tomto zozname nenachádza, navrhovateľ považuje za dôležité v tejto súvislosti uviesť aj ďalšie odporúčanie UNHCR a to: „Niekoľko európskych krajín označilo Ukrajinu ako, tzv. „bezpečnú krajinu pôvodu“. To znamená, že žiadosti i o medzinárodnú ochranu ukrajinských štátnych príslušníkov alebo obvyklých obyvateľov Ukrajiny môžu byť riešené v zrýchlenom konaní s obmedzenými procesnými zárukami. Konkrétne, žiadateľovi o azyl nie je dovolené podať alebo počkať na výsledok odvolacieho konania v krajine, kde sa uchádzal(a) o azyl (odvolanie nemá odkladný účinok). Označenie krajiny ako bezpečnej krajiny pôvodu môže tiež negatívne ovplyvniť podmienky pre prijímanie žiadateľov

o azyl pochádzajúcich z tejto krajiny. Za súčasných okolností, UNHCR považuje označenie Ukrajiny ako „bezpečnej krajiny pôvodu“ za nevhodné, a odporúča štátom, aby odstránili Ukrajinu zo zoznamu „bezpečných krajín pôvodu.“ Vzhľadom na to, že na Ukrajine sa vyformovali a stále formujú oficiálne aj neoficiálne ozbrojené skupiny, a to z rôznych záujmových, národnostných alebo iných skupín, nemožno v súvislosti so skutočnosťami, ktorými navrhovateľ dôvodil svoju žiadosť o udelenie azylu alebo doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky, a to hlavne jeho napadnutie a vyhrážanie páchatelmi trestného činu, ktorých ako príslušník ukrajinského policajného zboru usvedčil (po roku 1992) a následne vyhrážanie neznámymi osobami ukrajinského pôvodu aj na území Slovenskej republiky (r. 2010), v prípade návratu navrhovateľa do krajiny pôvodu vylúčiť ani čisto individuálne ohrozenie navrhovateľa násilím zo strany týchto osôb. V ďalších jednotlivostiach týkajúcich sa profilu navrhovateľa, podkladov rozhodnutia odporcu a odôvodnenosti navrhovateľovej žiadosti o poskytnutie medzinárodnej ochrany sa navrhovateľ pridŕžiava čl. III a IV znenia opravného prostriedku navrhovateľa zo dňa 15. októbra 2013. S ohľadom na vyššie uvádzané nové skutočnosti navrhovateľ vyjadril presvedčenie, že jeho žiadosť o udelenie medzinárodnej ochrany je dôvodná a v prípade návratu do krajiny pôvodu by bol vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia a rozhodnutie odporcu považuje vo svetle nových skutočností dôležitých pre jeho rozhodovanie za potrebné prehodnotiť.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

K odvolaniu navrhovateľa sa odporca vyjadril tak, že navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny.

Uviedol, že počas nepovoleného pobytu na území Slovenskej republiky navrhovateľ dňa 4. septembra 2013 pred pracovníkmi Oddelenia azylu Policajného zboru v Humennom vyhlásil, že žiada o udelenie azylu z dôvodu obavy o svoj život, nakoľko je prenasledovaný osobami, s ktorými mal ako ukrajinský policajt do činenia. Tieto osoby sa mu vyhrážali likvidáciou. Po tom, čo ho navštívili na území SR v Senci, mu oznámili, že buď zaplatí päťdesiat tisíc Eur, alebo bude zlikvidovaný. Z uvedeného dôvodu sa nechce a nemôže na Ukrajinu vrátiť.

Vychádzajúc zo vstupného pohovoru zo dňa 10. septembra 2013 navrhovateľ poverenému pracovníkovi migračnému úradu uviedol, že po tom, čo si bez problémov vybavil cez sprostredkovateľa ukrajinský cestovný pas, chcel odcestovať za prácou do Českej republiky. Jeho priateľ mu mal za finančnú čiastku štyritisíc Eur vybaviť nejakú prácu v Čechách, čo však neurobil. Predpokladal, že bol asi podvedený, alebo sa prácu nepodarilo vybaviť. Ďalej uviedol, že už v roku 1993 odcestoval po vybavení trojmesačných turistických víz na Slovensko, kde pracoval u svojho iného priateľa, ktorý mal mať stavebnú firmu. V roku 1994 odcestoval za prácou do Moldavska, kde pracoval na stavbe jedného rodinného domu. Zoznámil sa tam aj so súčasnou priateľkou, s ktorou v roku 1995 spoločne odcestovali za prácou opäť na Slovensko. Vždy po skončení platnosti udelených víz sa vracali naspäť do Moldavska. Na jar v roku 1996 sa menovaný znovu vrátil na Slovensko, kde do konca roka 1996 znovu pracoval na rôznych stavbách. Na zimu opäť odcestoval do Moldavska. V roku 1997 pricestoval za prácou do Bratislavy. Po tom, čo za ním pricestovala aj jeho priateľka na Slovensko, spolu odcestovali na Ukrajinu za jeho rodičmi. Následne pracoval dva roky v Rusku. V roku 2000, po tom, čo si vybavil nový pas, pricestoval za prácou naspäť do Bratislavy, kde zase pracoval na rôznych stavbách. Takto si privyrábal na živobytie až do roku 2012. Uviedol, že v SR žil bez povolenia viac ako devätnásť mesiacov. S priateľkou bývali v S. na O. ul. č. XX. Cez leto mal pracovať na stavbách a v zime ako drevorubač v lesoch. Jeho priateľka mala pracovať v prenajatom bufete na Seneckých jazerách a mimo sezóny mala byť zamestnaná v jednej reštaurácii. O udelenie azylu navrhovateľ požiadal údajne z dôvodu, že keď pracoval ako policajt v krajine pôvodu, zúčastnil sa v roku 1987 jedného zákroku proti mladým mužom, ktorí boli následne súdom odsúdení k výkonu trestu odňatia slobody. V roku 1992 mali títo muži prísť k nemu domov, pričom ho mali zbiť. Opakovane sa mu mali tiež vyhrážať, kvôli čomu sa údajne rozhodol krajinu pôvodu opustiť. V Senci ho mali zas údajne kontaktovať dvaja Ukrajinci, ktorí ho mali nútiť k podpísaniu dlžného úpisu vo výške päťdesiat tisíc Eur. Po tomto incidente mal odísť do Čiech. Taktiež uviedol, že v krajine pôvodu nemal so štátnymi orgánmi problémy, a ani nebol

prenasledovaný tak, ako to predpokladá zákon o azyle a článok 1 Ženevského dohovoru. O pomoc príslušné štátne orgány nikdy nepožiadali. Po vykonanom dokazovaní mal odporca za to, že svoju žiadosť o udelenie azylu odôvodnil inými skutočnosťami, ako tými, ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo 13b zákona o azyle.

Podľa odporcu navrhovateľ svoju žiadosť odôvodnil inými skutočnosťami alebo dôvodmi, ako tými, ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo § 13b. Odporca pritom vychádzal zo skutočností, ktoré navrhovateľ uviedol počas konania o udelenie azylu vo svojom vyhlásení ako aj v dotazníku žiadateľa o udelenie azylu. Vzhľadom na jeho výpoveď a ním opísaný príbeh odporca považuje jeho žiadosť o udelenie azylu za zjavne neopodstatnenú a účelovú. V opísanom príbehu išlo o zlepšenie ekonomickej situácie navrhovateľa a jeho blízkych. Zamietnutie žiadosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 12 ods. 1 písm. a/ a ods. 3 zákona o azyle bolo preto v súlade so zákonom. Odporca poznamenal, že navrhovateľ nebol členom ani sympatizantom žiadnej politickej strany alebo hnutia. V krajine pôvodu nebol perzekvovaný štátnou mocou. Nebol väznený ani trestne stíhaný. Odporca ďalej uviedol, že do spisu ČAS: MU-414/PO-Ž-2013 založil všeobecne dostupné informácie o navrhovateľovej krajine pôvodu. Počas azylového konania navrhovateľ neuviedol, že by mal obavy z návratu do krajiny pôvodu z dôvodu zlej bezpečnostnej situácie alebo z dôvodu obáv pred reálnou hrozbou vážneho bezprávia tak, ako to ustanovuje § 2 písm. f/ zákona o azyle. K otázke poskytnutia doplnkovej ochrany uviedol, že odporca o nej rozhoduje len v prípade, ak v prvom výroku svojho rozhodnutia neudelil azyl. Avšak, ak zamietol žiadosť ako zjavne neopodstatnenú, o poskytnutí doplnkovej ochrany vzhľadom na platnú právnu úpravu už nerozhoduje. Výplýva to z ustanovenia § 20 ods. 4 zákona o azyle. Jeho žiadosť o udelenie azylu podanú po zadržaní príslušníkmi polície považuje odporca za účelovú.

Vzhľadom na uvedené odporca zastáva názor, že navrhovateľ v priebehu konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, ani v odvolaní podaného právnu zástupkyňou, neuviedli ani nepreukázali také skutočnosti, ktoré by odporcu oprávňovali vydať rozhodnutie o udelení azylu. Odporca uviedol, že objektívne a individuálne posúdil všetky relevantné okolnosti týkajúce sa predmetnej veci. Zistil, že navrhovateľ uvádzal iné skutočnosti ako tie, ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo 13b zákona o azyle, čo potvrdil svojím rozsudkom sp. zn. 9Saz/67/2013-26 aj Krajský súd v Bratislave dňa 15. januára 2014.

IV

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250a ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 29. apríla 2014 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý
a/ má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
b/ je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 10 zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak,
a/ manželovi azylanta, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď azylant odišiel z krajiny pôvodu a azylant so zlúčením vopred písomne súhlasí,
b/ slobodným deťom azylanta alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo
c/ rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, ak s tým azylant vopred písomne súhlasí (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo udelí azyl osobám uvedeným v odseku 1, len ak ide o zlúčenie rodiny s azylantom, ktorému bol azyl udelený podľa § 8 (ods. 3).

Ministerstvo udelí azyl aj dieťaťu narodenému azylantke na území Slovenskej republiky, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 4).

Podľa § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 13b zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny poskytne doplnkovú ochranu ak tento zákon neustanovuje inak,
a/ manželovi cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď cudzinec odišiel z krajiny pôvodu a tento cudzinec so zlúčením vopred písomne súhlasí,
b/ slobodným deťom cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo
c/ rodičom slobodného cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, mladšieho ako 18 rokov (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu aj dieťaťu narodenému na území Slovenskej republiky cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 3).

Podľa § 12 ods. 1 písm. a/ zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle (účinného od 1. decembra 2008) ministerstvo zamietne žiadosť o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenú, ak žiadateľ odôvodňuje svoju žiadosť o udelenie azylu inými skutočnosťami alebo dôvodmi, ako tými, ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo § 13b.

Ministerstvo rozhodne podľa odsekov 1 a 2 do 60 dní od začatia konania; po uplynutí tejto lehoty žiadosť o udelenie azylu nemôže byť zamietnutá ako zjavne neopodstatnená (ods. 3).

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenej podľa § 12 ods. 1 písm. a/ a ods. 3 zákona o azyle, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako

aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Z obsahu administratívneho spisu (zo zápisnice o podaní vysvetlenia zo dňa 4. septembra 2013) je zrejmé, že navrhovateľ ako dôvod žiadosti o azyl uviedol obavy o svoj život, pretože je prenasledovaný ľuďmi, ktorých riešil na území Ukrajiny ako policajt. Títo ľudia sa mu vyhrážali likvidáciou a stalo sa, že ho navštívili aj na území Slovenskej republiky v Senci. Povedali mu, že buď zaplatí veľkú čiastku peňazí (50 000 Eur) alebo ho zlikvidujú. Z tohto dôvodu sa na Ukrajinu nemôže a nechce vrátiť.

Z dotazníka žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 10. septembra 2013 vyplýva, že dôvodom jeho žiadosti o azyl bolo, v rokoch 1984 až 1989 bol policajtom v meste Rachiv, bol zaradený na oddelení PPS (motorizovaná jednotka), ktoré vykonávalo nočné hliadky. V roku 1987 bol na jednom zákroku proti mladým chalanom vo veku 19 rokov, zadržali ich, mali pri sebe zbraň, pričom zbili vrátnika a plánovali ukradnúť peniaze z pokladne štátnych lesov. Týchto mužov odsúdili, ale po návrate z výkonu trestu prišli k nemu domov, čo bolo v júni 1992. Štyria mladí muži ho zbili a napadli aj jeho ženu. Podal na nich trestné oznámenie, ale nič sa nedialo. Neskôr sa dozvedel, že otec jedného z nich mal priateľa náčelníka polície. V Užhorode. Mal opakované vyhrážky a preto sa rozhodol odísť z Ukrajiny.

Pred tromi rokmi, keď pracoval s priateľkou v Senci pri bufete, prišli k nemu dvaja Ukrajinci, zbili ho a nútili podpísať papier, že im dlhuje 50 000 Eur. Tento doklad im nepodpísal. Vyhrážali sa mu, že ho zabijú, ak im peniaze nedá.

Navrhovateľ uviedol, že si myslí, že toto prepadnutie súvisí s problémami, ktoré mal na Ukrajine. Prepadnutie polícii nenahlásil a rozhodol sa, že sa pokúsi odísť do Čiech, aby stratil s nimi kontakt.

Navrhovateľ ďalej uviedol, že bol nespokojný so životom na Ukrajine, ako policajt zarobil 700 rubľov mesačne, z čoho sa nedalo vyžiť.

Odporca zdôvodnil rozhodnutie o zamietnutí žiadosti ako zjavne neopodstatnenej skutočnosťou, že z jeho výpovede a všetkých dostupných informácií je zrejmé, že nespĺnil zákonom ustanovené podmienky a svoju žiadosť odôvodňoval inými skutočnosťami alebo dôvodmi, ako tými ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo § 13b zákona o azyle, preto odporca zamietol jeho žiadosť o azyl ako zjavne neopodstatnenú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na rozdiel od názoru krajského súdu dospel k názoru, že záver odporcu o tom, že navrhovateľ nespĺnil zákonom ustanovené podmienky a svoju žiadosť odôvodňoval inými skutočnosťami alebo dôvodmi, ako tými ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo § 13b zákona o azyle je predčasný.

Navrhovateľ totiž od samého počiatku tvrdil, že dôvodom jeho žiadosti o azyl sú obavy svoj život, pretože je prenasledovaný ľuďmi, ktorých riešil na území Ukrajiny ako policajt.

Navrhovateľ dokonca uviedol, že na osoby, ktoré ho mali po prepustení z výkonu trestu za fyzické napadnutie podať trestné oznámenie, k vyhrážkam malo dochádzať aj potom, pričom ochrany zo strany štátnych orgánov sa nedočkal.

Týmto tvrdeniam navrhovateľa nevenoval odporca náležitú pozornosť a neskúmal, či u navrhovateľa z tohto dôvodu nejde o prenasledovanie zo strany neštátneho subjektu s podporou štátnych orgánov, keď sa ochrany zo strany polície napriek oznámeniu trestného činu nedočkal.

Ženevský dohovor vo svojom znení neobsahuje nijaké ustanovenie vymedzujúce možných pôvodcov prenasledovania a nevyžaduje, aby bolo prevádzané iba štátnymi orgánmi.

I keď sa spočiatku dohovor spájal len s prenasledovaním štátneho pôvodu, v praxi sa ukázalo, že utečenci v niektorých prípadoch potrebujú ochranu pred prenasledovaním spôsobeným i súkromnými osobami.

Na túto skúsenosť nadviazala aj kvalifikačná smernica (SMERNICA RADY č. 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu) a obsah poskytovanej ochrany, ktorá vo svojom čl. 6 vymedzila za pôvodcov prenasledovania okrem štátu, strán, organizácií ovládajúcich štát alebo podstatnú časť územia štátu aj neštátnych pôvodcov, ak je možné preukázať, že predchádzajúci potenciálny pôvodcovia prenasledovania, ani medzinárodné organizácie nie sú schopné alebo ochotné poskytnúť ochranu pred prenasledovaním.

Rovnako aj zákon o azyle vo svojej definícii pojmu prenasledovanie v § 2 ods. 8 zákona o azyle uviedol možnosť za prenasledovanie považovať jednanie súkromných osôb za okolností podobných ako v kvalifikačnej smernici. Rozdielom je, že podľa ustanovenia zákona o azyle postačuje neschopnosť ostatných pôvodcov zaistiť ochranu, pričom sa podľa kvalifikačnej smernice vyžaduje neochota i neschopnosť. Zavedenie možnosti prenasledovania neštátnymi subjektmi ponúka ochranu pred prenasledovaním kriminálnymi organizáciami, rebelskými skupinami a taktiež páchatelmi domáceho násilia.

Vo všeobecnosti postoj štátu k prenasledovaniu teda môžeme vymedziť ako (1) prenasledovanie prevádzané štátom,

(2) prenasledovanie podporované štátom,

(3) prenasledovanie strpené štátom alebo

(4) prenasledovanie nepodporované ani nestrpené štátom, ale predsa len prítomné, pretože štát buď odmieta alebo nemôže poskytnúť ochranu.

V prípade určenia možnosti prenasledovania neštátnymi činiteľmi je potrebné preukázať neschopnosť štátu, strany alebo organizácie ovládajúcej štát alebo podstatnú časť územia poskytnúť ochranu pred týmito jednaním. Podľa čl. 7 ods. 2 kvalifikačnej smernice sa má spravidla za to, že je ochrana poskytovaná, ak tieto subjekty učinia primerané kroky k zabráneniu prenasledovania, mimo iné aj zavedením účinného právneho systému pre odhaľovanie, stíhanie a trestanie jednania predstavujúceho prenasledovanie a žiadateľ musí mať k tejto ochrane prístup.

K dokázaniu splnenia podmienky, že dané štátne a kvazištátne subjekty nie sú schopné poskytnúť žiadateľovi ochranu, je potrebné, aby žiadateľ v krajine svojho pôvodu požiadal tieto subjekty o pomoc. Podľa judikatúry Najvyššieho správneho súdu však „môžu nastať situácie, za ktorých nie je možné ani účelne trvať na predchádzajúcom pokuse žiadateľa o medzinárodnú ochranu usilovať o ochranu v štáte pôvodu k tomu, aby mohla byť považovaná podmienka nemožnosti ochrany vlastného štátu za splnenú" a v takom prípade je na mieste, aby správny orgán preveril a prípadne vyvrátil na základe relevantných informácií a správ o štáte pôvodu, či by bola žiadateľovi na základe jeho žiadosti poskytnutá ochrana v štáte pôvodu alebo nie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje v tejto súvislosti za dôležité zdôrazniť, že pokiaľ porušovanie ľudských práv nevzišlo od de facto štátnych orgánov, ale od neštátnych činiteľov, v danom prípade od kriminálnych živlov, môže to byť pre udelenie azylu alebo doplnkovej ochrany relevantné.

V takých prípadoch by sa tieto porušenia ľudských práv mali považovať za akty prenasledovania, ak sú štátne orgány buď neochotné alebo neschopné poskytnúť ochranu pred takýmito činmi (čl. 6 písm. c/ a čl. 7 Kvalifikačnej smernice).

Pokiaľ teda odporca dospel k záveru, že dôvody navrhovateľa, pre ktoré žiadal udeliť azyl na území Slovenskej republiky, nemožno považovať za relevantný dôvod pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky a jeho žiadosť je založená na iných dôvodoch ako v § 8, § 10, § 13a alebo § 13b, takýto záver bez vykonania dokazovania bolo potrebné považovať za predčasný.

Odvolacie námietky navrhovateľa boli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorým krajský súd rozhodnutie odporcu potvrdil, preto odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné podľa § 220 OSP zmeniť tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

V ďalšom konaní bude úlohou odporcu vykonať dokazovanie opätovným výsluchom navrhovateľa a vykonať dokazovanie obsahom správ o krajine pôvodu, a to aj v kontexte zmeny bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu s dôrazom na posúdenie otázky existencie bezpečnostného rizika na ktoré navrhovateľ poukázal v odvolaní proti rozsudku krajského súdu.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal odvolací súd z § 224 ods. 2 v spojení s § 250k ods. 1 OSP a v zmysle § 151 ods. 2 OSP úspešnému navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania, pretože si trovy právneho zastúpenia neuplatnil a ani ich nevyčísľil v zákonnej lehote v súlade s § 151 ods. 1 OSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.